

การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2^{*}
THE ADMINISTRATION OF THE SCHOOL LUNCH PROGRAM IN
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE SARABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

สุวรรณา เข้มแปร¹, สมเดช Sawandee² และ สุธิตศักดิ์ แก้วจินดา³

Suwanna Khampare¹, Somdet Sawandee² and Suttisak Kaewjinda³

¹⁻³วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻³Nakhonratchasima College, Thailand

Corresponding Author's Email: kwanjai251234@gmail.com

วันที่รับบทความ : 31 มีนาคม 2569; วันที่แก้ไขบทความ 4 พฤษภาคม 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 6 พฤษภาคม 2569

Received 31 March 2026; Revised 4 May 2026; Accepted 6 May 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และสถานะ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80

Citation:

* สุวรรณา เข้มแปร, สมเดช Sawandee และ สุธิตศักดิ์ แก้วจินดา. (2569). การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(3), 508-521.

Suwanna Khampare, Somdet Sawandee and Suttisak Kaewjinda. (2026). The Administration Of The School Lunch Program In Schools Under The Jurisdiction Of The Saraburi Primary Educational Service Area Office 2. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(3), 508-521.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

– 1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และสถานะ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ด้านการบริหาร ด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพ และด้านการเงินและงบประมาณ

คำสำคัญ: การบริหาร, อาหารกลางวัน, โรงเรียน

Abstract

This research aims to 1) study the administration of the school lunch program in schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2, and 2) compare the level of opinions of stakeholders regarding the administration of the school lunch program in schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2, classified by age, educational level, and status. 3) To study the management guidelines of the school lunch program in schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample group used in this research consisted of 378 school administrators and teachers. The research instruments used were a 5-level Likert scale questionnaire with a content validity index between 0.80 and 1.00 and an overall reliability coefficient of 0.88, and structured interviews. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings revealed that:

1. The overall management of the school lunch program in schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level.

2. A comparison of opinions regarding the management of the school lunch program in schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2, categorized by age, educational level, and status, showed no significant differences overall or in specific aspects.

3. The guidelines for managing the school lunch program in schools under the Saraburi Primary Educational Service Area Office 2 include aspects of administration, nutrition, sanitation, and finance and budget.

Keywords: Administration, Lunch, School

บทนำ

นับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา โลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อย่างเต็มรูปแบบ การเปิดเสรีทางการค้าและการเคลื่อนย้ายทุนที่รวดเร็ว ทำให้ระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ภาคการผลิตทั่วโลกต้องเผชิญกับการแข่งขันด้านต้นทุนแรงงานอย่างเข้มข้น หลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้ว ได้ย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศกำลังพัฒนาเพื่อแสวงหาแรงงานราคาถูก ส่งผลให้แรงงานไร้ทักษะในประเทศพัฒนาแล้วประสบปัญหาค่าจ้างต่ำหรือถูกเลิกจ้าง ซึ่งนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำที่ขยายตัวระหว่างแรงงานทักษะต่ำกับแรงงานทักษะสูง (Jaumotte, Lall & Papageorgiou, 2008) นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบอัตโนมัติ ยังส่งผลต่อโครงสร้างตลาดแรงงานอย่างมีนัยสำคัญ ทำให้แรงงานจำเป็นต้องมีทักษะเฉพาะด้านมากขึ้น แรงงานที่ไม่สามารถปรับตัวตามเทคโนโลยีได้จึงถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักร หรือถูกโยกย้ายไปสู่งานที่มีค่าจ้างต่ำลง ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และโอกาสภายในประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น (Perera-Tallo, 2017)

แม้โครงการอาหารกลางวันจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโภชนาการ สุขภาพ และพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่าการดำเนินโครงการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การเบิกจ่ายงบประมาณที่ล่าช้า ซึ่งกระทบต่อการจัดซื้อ

วัตถุดิบและความต่อเนื่องของการจัดอาหาร งบประมาณต่อหัวไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนค่าอาหารที่แท้จริง ขาดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหรือชุมชนท้องถิ่นในการตรวจสอบและสนับสนุนโครงการ รวมถึงการขาดระบบจัดการข้อมูลโภชนาการอย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงคุณภาพอาหารให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก อีกทั้งยังมีปัญหาเรื่องความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างและการขาดแคลนนักโภชนาการประจำโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและความหลากหลายของมื้ออาหาร (ประชาไท, 2567)

ปัญหาเหล่านี้ ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กในระยะสั้น แต่ยังอาจบั่นทอนพัฒนาการทางกาย สมอ และโอกาสทางการศึกษาในระยะยาว ซึ่งเป็นการขัดแย้งกับเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและนโยบายการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น การแก้ไขปัญหาโครงการอาหารกลางวันจึงจำเป็นต้องดำเนินการทั้งในเชิงระบบและเชิงปฏิบัติ เช่น การเร่งรัดกระบวนการจัดสรรงบประมาณ การปรับสูตรคำนวณงบประมาณให้สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง การใช้ข้อมูลโภชนาการอย่างเป็นระบบ การสร้างกลไกมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้โครงการอาหารกลางวันสามารถสนับสนุนภารกิจด้านการศึกษาของชาติได้อย่างแท้จริง

จากความสำคัญของประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยมุ่งเน้นศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงาน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันนักเรียน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และสถานะ

3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากับประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้บริหาร จำนวน 138 คน และครู จำนวน 1,245 คน ผู้ปกครอง จำนวน 23,582 คน รวมเป็น 24,965 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2568)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 378 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Robert V. Krejcie and Eayle W. Morgan, 1970) โดยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นในการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จำนวน 5 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน จำนวน 2 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และสถานะ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือจากวิทยาลัยนครราชสีมา ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า โดยผู้ตอบจะได้รับคำถามเช่นเดียวกัน และในลำดับขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถามถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ ไม่ออกนอกเรื่อง ไม่เกินขอบเขตที่กำหนดไว้ และข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาประมวลผลได้ โดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ 15-20 นาที และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2) เตรียมอุปกรณ์จัดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

3) แนะนำตัวเอง และสร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง

4) บอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ และขออนุญาตจัดบันทึกหรือใช้เครื่องมือบันทึกเสียงจากผู้รับการสัมภาษณ์

5) ป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา และทำการบันทึกหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จ

6) ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา และสถานะ ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม อายุ โดยใช้ค่า t – test (Independent samples)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา และสถานะโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

5. วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยการสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
 - 1.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 - 1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ความถี่ (Frequency)
 - 2.2 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 136 -143)
 - 3.1 t- test แบบ Independent samples
 - 3.2 F- test แบบ One way ANOVA และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขาภิบาล รองลงมา คือ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการบริหาร ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโภชนาการ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามอายุระดับการศึกษา และสถานะ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหาร 2) ด้านโภชนาการ 3) ด้านสุขภาพ 4) ด้านการเงินและงบประมาณ

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสุขภาพ รองลงมาคือ ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการบริหาร ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโภชนาการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดมีความตระหนักถึงความสำคัญของสวัสดิการนักเรียนและการปฏิบัติตามมาตรฐานที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด ซึ่งด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาให้ความสำคัญสูงสุดกับความสะอาดและความปลอดภัยของอาหารเพื่อป้องกันโรคทางเดินอาหารในเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ บุญเรือง (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา: กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านท่าเสาตือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านสุขภาพและคุณภาพอาหารในระดับมากที่สุด ขณะที่ ด้านโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านบุคลากรที่ขาดความรู้เฉพาะทางด้านโภชนาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิภัทร เเพาะสูงเนิน (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

2.1 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอาจเนื่องมาจากบุคลากรทุกช่วงวัยต่างรับรู้ถึงนโยบายและมาตรฐานการดำเนินงานที่เป็นระบบเดียวกันจากส่วนกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬารัตน์ ศรีสุวรรณ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

ทำการศึกษา การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นในการประเมินโครงการ

2.2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากกระบวนการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันมีการกำหนดคู่มือแนวปฏิบัติที่ชัดเจน (Manual) ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจบทบาทหน้าที่ได้ตรงกันโดยไม่ขึ้นกับระดับการศึกษา

2.3 จำแนกตามสถานะ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากทั้งผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบต่างมองเห็นสภาพปัญหาและเป้าหมายเดียวกันคือ ประโยชน์สูงสุดของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัยรัตน์ บุญรัง (2567) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ นามจร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการบริหารโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่ นามจร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

3.1 ด้านการบริหาร จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีแนวทางการบริหารงาน ด้านการบริหาร ได้แก่ 1) ควรกำหนดนโยบายและเป้าหมายการดำเนินโครงการอาหารกลางวันให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) ควรจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการอาหารกลางวัน โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน 3) ควรวางแผนการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของนักเรียน 4) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนในการบริหารและพัฒนาโครงการ 5) ควรจัดระบบการสื่อสาร การประสานงาน และการรายงานผลการดำเนินงานภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 6) ควรนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการ

ดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนา 7) ควรพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การมีนโยบายชัดเจน และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเป็นกุญแจสำคัญ

3.2 ด้านโภชนาการ จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีแนวทางการบริหารงาน ด้านโภชนาการ ได้แก่ 1) ควรจัดเมนูอาหารกลางวันตามหลักเกณฑ์โครงการ Thai School Lunch ให้เหมาะสมกับช่วงวัยและความต้องการทางโภชนาการของนักเรียน 2) ควรคำนวณและควบคุมคุณค่าทางโภชนาการของอาหารให้ครบถ้วนตามเกณฑ์พลังงาน โปรตีน ไขมัน วิตามิน และเกลือแร่ 3) ควรส่งเสริมการใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ สด สะอาด และปลอดภัย โดยคำนึงถึงคุณค่าและความเหมาะสมกับงบประมาณ 4) ควรปรับเมนูอาหารให้หลากหลาย ลดความจำเจ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมและบริบทของชุมชน 5) ควรบูรณาการความรู้ด้านโภชนาการในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม เพื่อสร้างนิสัยการบริโภคที่ถูกต้อง 6) ควรเฝ้าระวังและติดตามภาวะโภชนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันภาวะทุพโภชนาการและภาวะโภชนาการเกิน 7) ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขหรือผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการ เพื่อให้คำแนะนำและสนับสนุนการจัดอาหารกลางวัน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การใช้ระบบ Thai School Lunch ช่วยให้การวางแผนเมนูมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักโภชนาการมากขึ้น

3.3 ด้านสุขาภิบาล จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีแนวทางการบริหารงาน ด้านสุขาภิบาล ได้แก่ 1) ควรจัดให้มีมาตรการควบคุมสุขาภิบาลอาหารตามมาตรฐานกรมอนามัยอย่างเคร่งครัดในทุกขั้นตอน 2) ควรควบคุมความสะอาดและความปลอดภัยในการรับ เก็บรักษา และเตรียมวัตถุดิบอาหาร 3) ควรดูแลกระบวนการปรุงและประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ โดยคำนึงถึงสุขวิทยาส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงาน 4) ควรจัดสภาพแวดล้อมของโรงครัว โรงอาหาร และภาชนะอุปกรณ์ให้สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการใช้งาน 5) ควรจัดระบบการจัดการขยะ น้ำเสีย และการป้องกันศัตรูพืชในบริเวณโรงอาหารอย่างมีประสิทธิภาพ 6) ควรตรวจสอบและประเมินมาตรฐานสุขาภิบาลอาหารเป็นระยะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและการเกิดโรคจากอาหาร 7) ควรให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกด้าน

สุขาภิบาลแก่ครู บุคลากร และนักเรียน เพื่อสร้างความตระหนักรู้ด้านความปลอดภัยอาหาร ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การรักษามาตรฐานกรมอนามัยช่วยลดภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพ

3.4 ด้านการเงินและงบประมาณ จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีแนวทางการบริหารงาน ด้านการเงินและงบประมาณ ได้แก่ 1) ควรวางแผนการใช้งบประมาณโครงการอาหารกลางวันให้สอดคล้องกับอัตราเงินอุดหนุนที่ได้รับและจำนวนนักเรียน 2) ควรดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างวัตถุดิบและอุปกรณ์ตามระเบียบการเงินการคลังของรัฐอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ 3) ควรจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของโครงการอาหารกลางวันอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน 4) ควรควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน 5) ควรรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณต่อผู้บริหาร คณะกรรมการ และหน่วยงานต้นสังกัดอย่างสม่ำเสมอ 6) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณจากคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 7) ควรนำผลการประเมินการใช้งบประมาณมาใช้ปรับปรุงการบริหารจัดการด้านการเงินและงบประมาณของโครงการในปีต่อไป ทั้งนี้เนื่องจาก ความโปร่งใสและการระดมทรัพยากรช่วยแก้ปัญหา งบประมาณไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ ต้นตยกุล (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในเรื่องหลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับงานของ สุทธิภัทร เผาะสูงเนิน (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ที่เสนอให้มีการระดมทรัพยากรจากภาคเอกชนและชุมชนเพื่อสมทบทุนค่าอาหารกลางวันในกรณีโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งจะช่วยสร้างความคุ้มค่าตามที่ Drake, L. et al. (2020) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ ต้นทุน-ประโยชน์ของโครงการอาหารกลางวันในประเทศกำลังพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า โครงการนี้ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคมสูงในระยะยาว โดยช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลดอัตราการขาดเรียน และสนับสนุนสุขภาพเด็ก ผลการวิเคราะห์ต้นทุน-ประโยชน์ (Benefit-Cost Ratio) อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กหญิงและครอบครัวยากจน นอกจากนี้ยังช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายด้านอาหารของครอบครัวและส่งเสริมความเท่าเทียมทางการศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า 1. การบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและสถานะ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ด้านการบริหาร ด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพ และด้านการเงินและงบประมาณ **ข้อเสนอแนะ** 1. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและปรับปรุงการบริหารงานโครงการอาหารกลางวัน 2. ควรพัฒนาระบบการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับ ในการปรับปรุงการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษา 3. ควรบูรณาการโครงการอาหารกลางวันเข้ากับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกรบริโภคที่ถูกต้องและการมีสุขภาวะที่ดีอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ประชาไท. (2567). รายงานพิเศษ: โครงการอาหารกลางวันกับความเหลื่อมล้ำ. กรุงเทพฯ: ประชาไท.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2568). รายงานข้อมูลประชากรและโรงเรียน. สระบุรี: สพป.สระบุรี เขต 2.
- สุทธิภัทร เผาะสูงเนิน. (2567). สภาพปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์, 4(3), 470–480.
- Jaumotte, F., Lall, S., & Papageorgiou, C. (2008). *Rising income inequality: Technology, or trade and financial globalization?* (IMF Working Paper No. 08/185). Washington, DC: International Monetary Fund.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Perera-Tallo, F. (2017). Technology and inequality: The role of digital transformation. *Economic Studies Journal*, 65(2), 187–205.